
KRÓNIKA

SZÁZOTVEN KÖLTŐ SZTRUGÁN. A megjelent költők számát illetően minden eddiginél tömegesebb és színvonalasabb volt az idei, sorrendben tizenhetedik Sztrugai Költészeti Esték elnevezésű rendezvény. Mintegy negyven országból majd másfél száz költő vett részt a rendezvényen, s köszöntötte az idei Aranykoszorú nyertesét, Alberto Rafael spanyol költőt. E rangos költészeti rendezvény díjazottjai között eddig olyan neves írók voltak, mint például a magyar Nagy László, a szovjet Roberto Rozsnyezsvenszkij, a chilei Pablo Neruda, az olasz Eugenio Montale, a szengáli Leopold Senghor, a török Fazıl Dıglarca, a svéd Artur Lundkvist... A világ minden tájáról idereglett költő az augusztus 27-én megrendezett Hidak elnevezésű nemzetközi naggyűlés után számos irodalmi estet tartottak Macedónia nagyobb városaitban.

AZ ÚJ MACEDÓN LÍRA A DELOBAN. A *Delo* című belgrádi folyóirat idei 4. számát az új macedón költészetnek szentelte. A versüket Vlada Urosevics neves macedón költő és műfordító válogatta, fordította, s előszót is írt a gyűjteményhez. A válogatás az 1955. és 1978. közötti lírai termést mutatja be; húsz költő verseit olvashatjuk itt, Szlavıko Janevszkitól (sz. 1920-ban) született Ljupco Sziljanovszkiig.

Előszavában Urosevics jelzi, hogy a macedón költészet a felszabadulása utáni első években ugyanannak az irodalomszemléletnek a hatása alatt

állt, mint a többi jugoszláviai költészet: a napi politikai feladatoknak vetették alá magukat a költők; a háborúról, az újjáépítésről daloltak, a forradalmi, hazafias rajongás idősza ez, eredménye pedig a híres költői kifejezés hiánya. A dogmatizmus lebontása 1948 után a macedón költészetre is felszabadítóan hatott. Az intim líra rövid, ámeneti idősza következett ekkor, melyet fáradtság, melankólia, szomorúság jellemez. Ezután léptek fel a modern költészet hívei, akik felvették a harcot a primitívizmus, a felszínesség, vidékiesség, szegénység ellen. 1954—55-ben folytak a macedón irodalomban a nagy viták, az írók az alkotói szabadságért harcoltak. A küzdelmet a második macedón költőnemzedék kezdte, kritikusainak segítségével. Az ő érdemük, hogy a macedón költészet kilépett „az intimitás korlátai közül”, és „a modern kifejezés, a korszerű szellem szélesebb látóköre felé indult.”

Az ötvenes évek közepén megjelenik a harmadik macedón költőnemzedék. Tagjai vívták meg a végső, győzelmes csatát a modern irodalomért. Azóta nyugodtabb a macedón költészet útja. A „negyedik nemzedék” — állítja Urosevics — még nem tűnt fel. Ebből arra következtet, hogy a macedón költészet fejlődésének — melyet két összetevő jellemez: a kifejezés időszerűsítése és a nemzeti szimbólumok felhasználása — egy szakasza lezárult, s valamilyen erősebb ösztönzésre van talán szüksége, hogy ezekről a „csöndes vizekről” kijusson.

Még egy hír a macedón irodalomból: az Minden néven ismeretes macedón nemzeti felkelés 75. évfordulója alkalmából magyszabású költészeti antológia jelenik meg a közeljövőben. A könyv a felkelést megéneklő népköltészeti anyagot tartalmazza, és Georgi Stefanov válogatásában adja közre 15 macedón költőnek az 1903-as népfelkelés áhlette verseit.

EMLÉKKIÁLLÍTÁS VITKOVICS MIHÁLYRÓL. A Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézete júniusi Vitkovics-konferenciája után Vajdaságban még egy jelentős esemény jelezte a szerb—magyar költő és mesélő születésének kétszázadik évfordulóját. A Matica srpska szervezésében Újvidéken megnyílt az író munkásságát és a róla szóló irodalmat bemutató emlékkiállítás. Az augusztus 25-i rendezvényen dr. Božidar Kovaček irodalomtörténész szólt Vitkovicsnak a magyar és a szerb irodalom kölcsönös megismerésére irányuló közvetítő szerepéről és irodalmi munkásságáról.

A MAGYAR SZÓ NOVELLA-PÁLYÁZATA. A *Magyar Szó* augusztus derekán meghirdette a Majtényi Mihályról elnevezett novellapályázatot. A jugoszláviai magyar novella-irodalom támogatása végett kétévenként megrendezendő pályázaton jugoszláv állampolgárok vehetnek részt magyar nyelven írt munkáikkal, amelyeket az október 15-i beküldési határidő után értékelnek. A bíráló bizottság tagjai Pap József, Vajda Gábor és Vukovics Géza. A pályázat jelígs.

A ZOMBORI KÉPZŐMŰVÉSZETI ÓSZ BELGRÁDI TÁRLATA. Az 1961-ben alapított zombori Képzőművészeti Ósz kiállításain az elmúlt tizenhét év alatt bemutatkozott a jugo-

szláviai képzőművészet színe-java. Az intézmény vezetői kitűnő érzéssel, nagyfokú hozzáértéssel vásárolták meg évről évre a legjobb alkotásokat, melyeket képzőművészeink Zomborban kiállítottak. Ennek eredményeképpen a Képzőművészeti Ósz gyűjteményében jelenleg körülbelül 200 munka található — az elmúlt másfél évtized kimagasló értékei. Ebből a szinte felbecsülhetetlen kincsből negyvenhét képet mutatnak be a nyáron a belgrádi Modern Művészet Múzeumának szalonjában; túlzás nélkül állíthatjuk, hogy ez volt az elmúlt hónapok legérdekesebb belgrádi kulturális eseményeinek egyike.

A tárlaton a legnevesebb mai jugoszláviai képzőművészek szerepelnek — szám szerint negyvenöt —, a legidősebbektől (Marko Čelebonović, Petar Lubarda, Marin Tarraglia stb.) a fiatal nemzedékek tagjaiig (Otašević, Zec stb.). Itt vannak természetesen Nedeljko Gvozdenović, Boris Jesih, Milan Konjović, Ferdinand Kulmer, Milivoj Nikolajević, Zora Petrović, Mića Popović, Zlatko Prica, Miodrag B. Prović, Ivan Tabaković, Vladimir Velicković és más neves művészek munkái. Főleg olajfestményeket láthatunk, de kiállítottak grafikát és több kollázst is. Az utóbbi évtizedek majd minden művészeti irányzata képviselőinek műveit megtaláljuk itt: az absztrakt festészet mellett figurális alkotásokat; finom lírát és hideg realizmust. Helyet kaptak a hagyományos kifejezés hívei és a modern felfogások képviselői egyaránt.

A kiállításon részben megismerhetjük azt az anyagot, melyet Zomborban összegyűjtöttek. Ez a mai jugoszláv képzőművészet magas színvonalát bizonyítja, valamint azt, hogy a zombori Képzőművészeti Ósz rendezvényein — a jugoszláv rajztriennálékon és a közbeeső években megrendezett tárlatokon — kiállított művek

legjavanak megvásárlásával az intézmény rendkívül nagy szolgálatot tesz kultúránknak, művészetünknek.

TUDOMÁNYOS TANÁCSKOZÁS A FOLKLORIZISMUSRÓL. Július 27—29-én nemzetközi tudományos tanácskozást tartottak Kecskeméten, a VI. Duna menti folklórfesztivál keretében. A tanácskozás több szempontból is jelentős: elsősorban azért, mert a fesztivál kapcsán felvetette és megvitatotta a folklorizmus jelenségének, egykori és mai értelmezésének, jelenlétének kérdését; előadások sora foglalkozott a „hivatásos” művészetekben érvényesülő folklór hatásokkal. Fontos továbbá az is, hogy nemzetközi tekintetben ez volt az első tudományos tanácskozás, amely a folklorizmus igen bonyolult kérdésének szentelte egész idejét, s több mint tíz ország folkloristái tartottak előadást, illetve szóltak hozzá a felmerült vitás kérdésekhez. A háromnapos tanácskozás természetesen nem oldhatta meg a folklorizmus napjainkban érvényesülő egyre kifejezettebb hatásával kapcsolatos elméleti, szemléleti, tudománytörténeti és egyéb kérdéseket. Az elhangzott előadásokból továbbá az is kivülglott, hogy a felszólalók nem értenek mindenben egyet a folklorizmus fogalmával kapcsolatban. Az azonban mindenképpen eredményként könyvelhető el, hogy a tanácskozás ügykezett számba venni a folklorizmus jelenlétét, továbbélését, hatását jelenünk számos területén, hisz, mint köztudott, a filmtől a díszítőművészetekig, a dalosköriektől a táncházakig, a szépirodalomtól a kihaló szokások föllelemzéséig, s a vonatkozásokat tovább lehetne sorolni, Európa (s nemcsak kontinensünk) jelenében szinte áttekinthetetlenül tág értelemben és beláthatatlanul nagy területen érvényesül újra a népművészet hatása. Nyilvánvaló, hogy pozitív jelenségnek tekinthető a folklorizmus

föllobbanása, hisz szándékában olyan népművészeti momentumok érvényesítése és újraérvényesítése a célja, amelyek az ipari civilizáció és a megállíthatatlan urbanizáció következtében voltaképpen halálra vannak ítéelve, ugyanakkor azonban veszélyeket is rejt magában, hisz a megszállott laikusok előtt olyasmit próbál, táncban, dalban, muzsikában, faragványban, kerámiában, szőtesben, szokásban, irodalomban stb., stb., folklorisztikus ihletésű művészetként érvényesíteni, ami tulajdonképpen sokszor nagyon messze áll az autentikus folklór jelenségeitől, modelljeitől. Mindezek a kérdések igen jól szemléltetik azt a problémaegyüttest, amelyet a tanácskozás érintett, s bár megoldása nem lehetett célja, a kutatók mégis kicserélhették tapasztalataikat, megismerhették az aktuális kérdések országonkénti más-már vetületét, fölbukkanásának, terjedésének irányait. A tanácskozáson elhangzott előadások egy része sokszorosított formában megjelent (Folklorizmus egykor és ma. Előadások I. és II. Voigt Vilmos bevezetésével. Kecskemét, 1978. Folklór, Társadalom, Művészet, 2—3.), s remény van rá, hogy a többi előadás is megjelenik hasonló formában. S hogy a folklorizmus kutatása nemzetközi szinten is mennyire aktuális kérdés, azt az is bizonyítja, hogy még az idén megjelenik a diszciplína első nemzetközi tájékoztatója, a *Folklorizmus Bulletin*, magyarországi és szlovákiai folkloristák közös szerkesztésében és kiadásában. Az orgánum négy nemzetközi nyelven tájékoztat majd a témakör, legfontosabb kérdéseiről, eredményeiről. A tájékoztatónak természetesen jugoszláviai közreműködői is lesznek, tehát a tudományszak külföldön is tudomást szerezhet majd a nálunk történő ez irányú munkálkodásról. A kitűnően szervezett, minden tekintetben